

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д. е. н., проф. Лоханова Н. О. _____
(підпис)
“ ____ ” _____ 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему: «Облік і контроль витрат операційної діяльності (на прикладі
КП «Теплопостачання міста Одеси»)»
(назва теми)

Виконавець:

студентка ФМОІТ

Лізко Єлизавета Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Науковий керівник:

К.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Муренко Тетяна Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

АНОТАЦІЯ

Лізко Є. О., «Облік і контроль витрат операційної діяльності (на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси»)»,
(*прізвище та ініціали студента*) (*назва кваліфікаційної роботи*)
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
071 «облік та оподаткування» за магістерською програмою
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2019 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження –
КП «Теплопостачання міста Одеси»

У роботі розглядаються теоретичні аспекти та діюча практика обліку, контролю і
аналізу витрат операційної діяльності на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси».

Проаналізовано систему обліку витрат операційної діяльності і внутрішнього контролю
КП «Теплопостачання міста Одеси».

Запропоновано практичні рекомендації щодо удосконалення обліку та внутрішнього
контролю підприємства.

Ключові слова: комунальне підприємство, контроль, витрати, синтетичний та
аналітичний облік, аналіз.

ANNOTATION

Lizko Y. O., «Accounting and control of operating expenses
(*students surname and initials*) (*work title*)
(for example, UE «Teplopostachannya mista Odesa»)»,
thesis for Master degree in specialty 071 «Accounting and taxing»
under the program «Business accounting, audit and taxation»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2019

Thesis consists of three chapters. Object of study UE «Teplopostachannya mista Odesa».

Diploma thesis deals with theoretical aspects of accounting, control and analysis of
operating expenses for the example of UE «Teplopostachannya mista Odesa».

The problematic issues of the topic are identified and appropriate recommendations for
improvement of accounting and internal control of the enterprise are given.

Keywords: municipal enterprise, operating expenses, synthetic and analytical accounting,
control, analysis.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	6
1.1. Сутність та класифікація операційних витрат.....	6
1.2. Організація обліку операційних витрат.....	13
1.3. Сучасні проблеми обліку операційних витрат та шляхи їх вирішення.....	19
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КП «ТЕПЛОПОТАЧАННЯ МІСТА ОДЕСИ».....	23
2.1. Загальна економічна характеристика підприємства.....	23
2.2. Аналіз витрат операційної діяльності КП «Теплопостачання міста Одеси».....	33
2.3. Облікова політика та особливості ведення обліку операційних витрат КП «Теплопостачання міста Одеси».....	37
2.4. Напрями вдосконалення організації обліку операційних витрат КП «Теплопостачання міста Одеси».....	41
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРІЯ ТА ДІЮЧА ПРАКТИКА.....	46
3.1. Теоретичні засади організації контролю витрат операційної діяльності.....	46
3.2. Оцінка стану внутрішнього контролю витрат операційної діяльності КП «Теплопостачання міста Одеси».....	50
3.3. Моделювання системи аналізу рівня витрат операційної діяльності КП «Теплопостачання міста Одеси».....	54
3.4. Практичні рекомендації щодо підвищення ефективності внутрішнього контролю витрат операційної діяльності КП «Теплопостачання міста Одеси».....	60
ВИСНОВКИ.....	68
Список використаних джерел.....	72
Додатки.....	78

ВСТУП

Актуальність теми. Підприємства в умовах конкурентного середовища для виконання своїх функцій і цілей діяльності, повинні отримувати прибуток і одночасно керувати витратами операційної діяльності у вигляді витрачених ресурсів на виробництво продукції, робіт, послуг, вкладеними коштами на покупку товарів. Успішна господарська діяльність підприємства багато в чому визначається доцільністю витрат операційної діяльності.

Категорія витрат операційної діяльності відноситься до основних якісних показників діяльності організацій. Розмір витрат операційної діяльності визначає рівень цін на продукцію, роботи, послуги, дозволяє оцінювати ефективність діяльності центрів відповідальності.

Говорячи про значення витрат операційної діяльності для цілей інформаційного забезпечення керівництва та управління, необхідно виходити з основної мети діяльності будь-якої організації – отримання прибутку. Обсяг витрат операційної діяльності застосовується в бухгалтерських та економічних розрахунках для порівняння з виручкою від операційної діяльності і визначення фінансового результату.

Не можна недооцінювати роль тієї інформаційної бази про операційні витрати, яку формує бухгалтерський облік. Значна роль у відбитті операцій бухгалтерського обліку відведена узагальненню інформаційних потоків по елементам та видам операційних витрат.

Витрати операційної діяльності є відображенням отриманих результатів комерційної та виробничої діяльності підприємства, рівень досягнень і резервів. Чим нижче рівень операційних витрат, тим краще використовуються ресурси, дешевше обходиться виробництво продукції і підприємству, і в цілому господарству країни.

Проблемам організації обліку та внутрішнього контролю витрат операційної діяльності приділено увагу багатьох вітчизняних науковців, зокрема: Гриліцької А.В. [9], Кучеренко Т.Є. [20], Кудлака В.Я. [19],

Перчука О.В. [33], Любара О.О. [23], Федірко М., Чумака А. і І. Грицюка [47].

Таким чином, тема дослідження даної роботи є актуальною в умовах конкурентних ринкових відносин.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є всебічний розгляд теоретичних аспектів витрат операційної діяльності, впорядкованої системи їх формування, особливостей ведення бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю з метою формулювання шляхів підвищення ефективності діяльності КП «Теплопостачання міста Одеси».

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- розглянути сутність та класифікацію операційних витрат;
- дослідити організацію обліку операційних витрат;
- визначити сучасні проблеми обліку операційних витрат та шляхи їх вирішення;
- надати загальну економічну характеристику підприємства;
- проаналізувати витрати операційної діяльності КП «Теплопостачання міста Одеси»;
- дослідити облікову політику та особливості ведення обліку операційних витрат КП «Теплопостачання міста Одеси»;
- запропонувати напрями вдосконалення організації обліку операційних витрат на КП «Теплопостачання міста Одеси»;
- розглянути теоретичні засади організації контролю витрат операційної діяльності;
- оцінити стан внутрішнього контролю витрат операційної діяльності на КП «Теплопостачання міста Одеси»;
- розробити модель системи аналізу рівня витрат операційної діяльності на КП «Теплопостачання міста Одеси»;
- надати практичні рекомендації щодо підвищення ефективності внутрішнього контролю витрат операційної діяльності КП «Теплопостачання міста Одеси».

Об'єкт дослідження. Система бухгалтерського обліку та внутрішнього

контролю КП «Теплопостачання міста Одеси».

КП «Теплопостачання міста Одеси» є монопольною організацією, яка забезпечує повний цикл виробництва, транспортування, постачання теплової енергії та послуг центрального опалювання і постачання гарячої води споживачам м. Одеси – населенню, бюджетним та іншим організаціям.

Предмет дослідження. Витрати операційної діяльності, їх економічна сутність та класифікація, порядок організації обліку та внутрішнього контролю.

Методи дослідження. При написанні роботи були використані такі методи дослідження: порівняння та узагальнення – для розкриття економічної сутності поняття «витрати операційної діяльності»; розрахунково – аналітичний, табличний та графічний – для складання таблиць, проведення розрахунків та наочного відображення результатів дослідження; методи індукції та дедукції – при вивченні системи обліку та внутрішнього контролю витрат операційної діяльності; метод аналізу – при аналізі результатів діяльності підприємства за системою фінансово-економічних показників; методи економіко-математичного моделювання – для розробки моделі системи аналізу рівня витрат операційної діяльності; монографічний – при огляді економічної літератури.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою для написання роботи виступили: первинна документація та дані річних фінансових звітів КП «Теплопостачання міста Одеси», дані бухгалтерського обліку, чинні законодавчі акти, нормативно-правові акти у сфері теплопостачання, праці вітчизняних науковців у сфері обліку та внутрішнього контролю витрат операційної діяльності.

Публікації та апробація результатів дослідження.

Лізко Є. О. Особливості аналізу витрат підприємства на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси» / Є. О. Лізко // Збірник науково-практичних статей. Одеський національний економічний університет. Обліково-економічний факультет (кафедра економічного аналізу). – 2018. – №4. – С. 48-53.

ВИСНОВКИ

У роботі здійснено теоретичне обґрунтування та розроблено практичні рекомендації з організації обліку та внутрішнього контролю витрат операційної діяльності з метою забезпечення ефективного функціонування КП «Теплопостачання міста Одеси». Відповідно до результатів дослідження та поставлених завдань зроблено основні висновки.

Для підприємств різної галузі оптимальними є різні класифікації витрат операційної діяльності, які повинні розроблятися виходячи із особливостей діяльності того чи іншого підприємства. На підприємствах теплопостачання необхідно групувати операційні витрати, виходячи із складу ліцензованих та неліцензованих видів діяльності, але з урахуванням можливого впливу релевантного діапазону і зручності управління витратами.

Система організації обліку витрат операційної діяльності повинна забезпечувати стабільність розвитку господарюючого суб'єкта, сприяти досягненню стратегічних цілей і вирішення поточних завдань, гарантувати повноту і підтримувати надійність системи фінансової звітності, а також дотримання чинного законодавства і нормативної документації.

КП «Теплопостачання міста Одеси» є монопольною організацією, яка забезпечує повний цикл виробництва, транспортування, постачання теплової енергії та послуг центрального опалювання і постачання гарячої води споживачам м. Одеси – населенню, бюджетним та іншим організаціям.

В 2018 р. середня вартість сукупного капіталу КП «Теплопостачання міста Одеси» збільшилась. Середня вартість власного капіталу має від'ємне значення, так як діяльність підприємства є збитковою. Протягом 2016-2018 рр. спостерігається тенденція до збільшення вартості основних засобів, дане зростання свідчить про поліпшення основних засобів на підприємстві, а саме оновлення котелень. Аналіз економічних та фінансових результатів діяльності КП «Теплопостачання міста Одеси» свідчить про покращення фінансового стану підприємства. Необхідно відмітити, що у 2018 р. підприємство було

прибутковим. Негативною тенденцією є уповільнення оборотності та збільшення тривалості оборотів. Значну частину активів підприємства складають оборотні активи.

Загальна сума витрат операційної діяльності за видами та елементами у 2018 р. збільшилась. На собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) приходить 94% загального розміру витрат, адміністративні витрати складають 1%, а на інші операційні витрати приходить 5%. У структурі витрат операційної діяльності за елементами переважають матеріальні витрати, на витрати на оплату праці приходить 10%, відрахування на соціальні заходи та амортизація складають по 2%, інші витрати операційної діяльності – 1%.

Для моделювання системи аналізу рівня витрат операційної діяльності КП «Теплопостачання міста Одеси» була побудована факторна модель, відповідно до якої збільшення по кожному елементу операційних витрат призводи до зростання операційних витрат в цілому.

Відповідно до трендової моделі, якщо збережеться тенденція, яка склалася протягом 2012-2018рр., то можна очікувати, що в 2019 р. операційні витрати на підприємстві складуть 2267185 тис. грн, а в 2020 р. – 2636505 тис. грн.

Обов'язки по веденню бухгалтерського обліку покладено на працівників бухгалтерії, яку очолює головний бухгалтер. Чисельність працівників бухгалтерії КП «Теплопостачання міста Одеси» складає 19 чоловік.

Відповідно до «Довідника балансових рахунків» облік операційних витрат у КП «Теплопостачання міста Одеси» ведеться на рахунках 23 «Виробництво», 90 «Собівартість реалізації», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут» та 94 «Інші операційні витрати». Аналітичний облік по рахунку 230 «Виробництво» ведеться відповідно до Додатку №3 «Бухгалтерські рахунки/субрахунки, які використовуються для розрахунку витрат по видам діяльності».

Облік прямих матеріальних витрат на виробництво, транспортування і постачання теплової енергії ведеться по окремим статтям витрат за категоріями

споживачів у разі встановлення різних тарифів на енергоресурси для цих категорій споживачів.

У КП «Теплопостачання міста Одеси» застосовується по процесний метод калькулювання витрат. На субрахунках рахунка 23 «Виробництво» виділяються стадії виробництва теплової енергії: виробництво, транспортування та постачання. У зв'язку з цим виникає нерівність показників по виробленню теплової енергії та показниками отримання її споживачами, яка пояснюється не складськими залишками готової продукції, а втратами теплової енергії при її передачі.

Виходячи з цього нами пропонується ведення окремої статті калькуляції «Втрати при передачі теплової енергії», яка повинна контролюватися в динаміці і показники якої повинні сприяти виробленню заходів, спрямованих на зниження вказаних витрат. Для цього рекомендується використати нині відсутній в «Довіднику балансових рахунків» КП «Теплопостачання міста Одеси» рахунок 24 «Брак у виробництві», до якого відкрити субрахунок 240 «Втрати при постачанні теплової енергії».

З 2018 року на КП «Теплопостачання міста Одеси» відбувається перехід на МСФЗ. Процес реформування системи бухгалтерського обліку на підприємстві приніс чимало позитивних змін, але поряд з цим з'явилося широке коло проблем. Одними з основних проблем в системі бухгалтерського обліку відповідно до МСФЗ стала недостатня кількість навченого персоналу та недолік ресурсів програмного забезпечення. Відповідно для вирішення вищевикладених проблем запропоновані наступні заходи:

1. Провести професійну перепідготовку кадрів. Навчання можливо пройти як онлайн так и безпосередньо на курсах.

2. Рекомендується впровадження автоматизованої системи «1С:Підприємство 8. Управління виробничим підприємством для України» або «1С; Бухгалтерія 8 для України». Для даних програмних продуктів компанія «Перший Біт» пропонує комплексний інтегрований програмний продукт «БІТ.ФІНАНС.МСФЗ для України», який дозволяє вести облік по IFRS, GAAP і

формувати фінансову звітність відповідно до міжнародних стандартів.

При здійсненні системного аналізу та оцінки технології внутрішнього контролю діяльності КП «Теплопостачання міста Одеси» виявлені наступні недоліки:

- виявлено відсутність органу внутрішнього контролю на підприємстві;
- в повсякденній діяльності не використовується метод періодичного перерозподілу обов'язків між працівниками (підвищує взаємозамінність, рівень підготовки і компетентність співробітників);
- не впроваджено систему управлінського обліку витрат та відсутня накопичувальна база автоматизованої системи обліку реалізованих управлінських рішень (значимо знижує роль внутрішнього контролю і аналізу діяльності підприємства).

Виходячи з вищенаведених недоліків запропоновані наступні практичні рекомендації:

1. Створення відділу внутрішнього контролю. До складу відділу можуть входити представники бухгалтерії, начальники (і / або співробітники) функціональних відділів, головний інженер.

2. Впровадження періодичного перерозподілу обов'язків між співробітниками фінансово-економічного блоку і бухгалтерії підприємства, що мають кваліфікацію і допуск до відповідних видів робіт.

3. Для вдосконалення системи бюджетування необхідно комплектування нового функціонального підрозділу в структурі підприємства (або самостійної посади в складі бухгалтерії) з бюджетування. Впровадження комп'ютеризованої системи бюджетування на КП «Теплопостачання міста Одеси» сприятиме підвищенню ефективності виробничих процесів і забезпечить гнучкість функціонування фінансової системи підприємств, а також подальший розвиток та удосконалення системи бюджетування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арзипенко С. В. Житлово-комунальне господарство як об'єкт обліку. Необхідність та особливості обліку витрат та калькулювання собівартості в сфері ЖКГ / С.В. Арзипенко // Причорноморські економічні студії. – 2017. – №13-1. – С. 136-139.
2. Білецька Н. В. Роль аналітичних процедур в аудиті результатів основної діяльності підприємства / Н. В. Білецька // Бізнес Інформ. – 2016. – № 1. – С. 248– 252.
3. Бондаренко Н. М. Методичні аспекти формування у звітності інформації про фінансові результати за П(С)БО та МСФЗ / Н. М. Бондаренко, В. В. Таран // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2018. – С. 209-212.
4. Бровді І. І. Напрямки раціоналізації операційних витрат підприємства / І. І. Бровді // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. – Острог : Вид-во НУ«ОА», березень 2017. – № 4(32). – С. 30–34.
5. Бухоблік як по нотах. – К.: ТОВ «Редакція газети «Все про бухгалтерський облік». – 2016. – 240 с.
6. Віткін Л. Контролінг витрат та оцінювання результативності і ефективності інтегрованої системи управління / Л. Віткін, О. Ролько // Системи обробки інформації. – Х.: ХУ ПС, 2016. – Вип. 1 (138). – С. 164 – 168.
7. Волинець Л. Альбом первинних документів підприємства: правила складання та зразки / Л. Волинець. – Х.: Центр «Консульт», 2016. – 200 с.
8. Вовк Л. В. Математичний інструментарій моделювання економічних процесів: навч. посіб. / Л. В. Вовк. – Київ: Водивництво Ліра-К, 2017, 252 с.
9. Гриліцька А. В. Шляхи вдосконалення організації обліку витрат від операційної діяльності / А. В. Гриліцька, Хавроненко О. М. // Миколаївський

національний університет ім. В. О. Сухомлинського. Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Вип. 14. – С. 928-931.

10. Гринько Т. В. Обґрунтування стратегії зниження витрат підприємства / Т. В. Гринько // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2016. – Вип. 2. – С. 102–105.

11. Грицай О. Удосконалення обліку витрат діяльності промислового підприємства / О. Грицай // Науковий клуб. – 2015. – №2. – С. 45-47.

12. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник для ВНЗ / Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Р. В. Романів ; М-во освіти і науки України. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Центр учб. літ., 2016. – 424 с.

13. Євтушевська О.О. Теоретичні аспекти впровадження методу бюджетування витрат на виробництво / О.О.Євтушевська // Економіка харчової промисловості. – 2016. – Т.8, Вип. 2. – С. 64-69.

14. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс]: затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0159-16>

15. Караман І. Ю. Особливості обліку операційних витрат діяльності підприємства / І. Ю. Караман, О. В. Хуторна // Наука та освіта: ключові питання сучасності. – 2018. – Том 6. – С. 71-74.

16. Кіндрацька Г. І. Економічний аналіз: теорія і практика : підручник. – 2-ге, перероб. і доп. / Г.І.Кіндрацька, М.С.Білик, А.Г.Загородній. – Львів: Магнолія 2006, 2016. – 440 с.

17. Кім Ю. Г. Бухгалтерський та податковий облік: Первинні документи та порядок їх заповнення / Ю. Г. Кім. – К.: ЦУЛ, 2014. – 600 с.

18. Котляров М. Д. Концептуальні основи управління витратами суб'єктів господарювання в умовах удосконалення ринкових відносин / М. Д. Котляров, Г. Б. Тітаренко // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 9. – С.43-47.

19. Кудлак В. Я. Сутність і структура витрат підприємства / В. Я. Кудлак, А. В. Мессарош // Матеріали VI Міжнародної науково-технічної конференції молодих учених та студентів. Актуальні задачі сучасних технологій. – 2017. – С. 189-190.
20. Кучеренко Т. Є. Накладні і непрямі витрати підприємства як інструмент управлінського обліку / Т. Є. Кучеренко, О. М. Матрос, О. Д. Підлубна // Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – Вип. 22. – С. 949-954.
21. Куцик П. О. Обліково-аналітична концепція управління загальновиробничими витратами підприємства: монографія / П. О. Куцик, О. М. Мазуренко. – Львів: Видавництво «Растр-7», 2014. – 288 с.
22. Лазоренко В. В. Інформаційні технології оцінки фінансової стійкості підприємства / В. В. Лазоренко // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет. – 2017. – Том 27. – № 2. – С. 156-161.
23. Любар О. О. Організаційні основи побудови обліку витрат операційної діяльності підприємства / О. О. Любар, М. В. Григораш // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2018. – №12.
24. Макарович В. К. Класифікація операційних витрат підприємств енергорозподільчої галузі / Макарович В. К., Дьордяй В. П. // Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 17. – С. 826-830.
25. Математичне та комп'ютерне моделювання економічних процесів: [монографія] / З. М. Соколовська, В. М. Андрієнко, І. Ю. Івченко [та ін.]; за заг. ред. З. М. Соколовської. – Одеса: Астропринт, 2016. – 308 с.
26. Матюха М.М. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку витрат діяльності підприємства / М.М. Матюха // Ефективна економіка. – 2015. – №11. – С.31-32.

27. Медвідь Л. Г. Економічний аналіз і контроль як інформаційне забезпечення управління діяльністю суб'єктів господарювання / Л. Г. Медвідь, Д. О. Харинович-Яворська // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Херсон : Гельветика, 2015. – Вип. 9–1, Ч. 1. – С. 216–220.

28. Мельник Т.Г. Бухгалтерський облік. Практикум. Навчальний посібник, видання друге доповнене і перероблене – К.: Кондор – Видавництво, 2017. – 269 с

29. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ, ПКТ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010

30. Національний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

31. Облік та аудит витрат підприємств ресторанного господарства: управлінський аспект : монографія / Л.М. Янчева, А.В. Янчев, Л.О. Кирильєва та ін. – Х.: Видавець Іванченко І. С., 2017. – 262 с.

32. Олійник О. В. Витрати підприємств як об'єкт облікової політики: організаційно-методичні положення / О. В. олійник, Т. В. Барановська // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю та аналізу. – 2015. – Вип. 1(31). – С. 469-478.

33. Перчук О. В. Формування облікової політики підприємств теплопостачання щодо доходів, витрат та фінансових результатів / О.В. Перчук // «Молодий вчений». – 2014. – №8(11). – С. 22-26.

34. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

35. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [Електронний ресурс]: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

36. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]: закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

37. Порядок (правила) організації та ведення обліку за ліцензованими видами діяльності у сфері теплопостачання на принципах стимулюючого регулювання [Електронний ресурс]: постанова НКРЕКП №361 від 23.03.2018 р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0361874-18/print>

38. Порядок формування тарифів на транспортування теплової енергії магістральними і місцевими (розподільчими) тепловими мережами на принципах стимулюючого регулювання [Електронний ресурс]: постанова НКРЕКП №967 від 27.07.2017 р. – Режим доступу: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0967874-17>

39. Родіна О. В. Сучасні підходи до визначення сутності категорії «витрати» / О. В. Родіна // Мукачевський державний університет. Економіка і суспільство. – 2017. – №9. – С. 1181-1185.

40. Ромашка О.М. Оцінка та облік витрат за міжнародними стандартами звітності / О.М. Ромашка // Університет економіки та права «КРОК». – 2014. – №5. – С. 198 – 201.

41. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства. : навч. посіб. - 2-ге вид., виправлене і доповнене / Г.В. Савицька - Київ: «Знання», 2015. – 662 с.

42. Саранюк А. Ю. Оцінювання та ефективність управління витратами підприємств комунальної енергетики / А. Ю. Саранюк // «Молодий вчений». – 2016. – №9(36). – С. 64-67.

43. Стрельников О. І. Звітність підприємств : навч. посіб. / О. І. Стрельников, Ю. Л. Петрушевський. – Львів: Магнолія 2006, 2015. – 305 с.

44. Струк Н. С. Шляхи удосконалення організації обліку невиробничих операційних витрат підприємства у контексті формування статусу надійного ділового партнера на ринку / Н. С. Струк, Х. П. Гармаш // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2016. – С. 288-292.

45. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: [підручник] / Н.М. Ткаченко. – 7-ме вид. допов. і перероб. – К: Алерта. – 2016. – 928 с.
46. Управління витратами в інформаційно-аналітичній системі підприємств ресторанного господарства: монографія / О.В. Чумак, І.С. Андрющенко. – Харків : Видавець Іванченко І.С., 2016. – 268 с.
47. Федірко М. Теоретико-методологічні аспекти управління витратами підприємств комунальної теплоенергетики України/ М. Федірко, А. Чумак, І. Грицюк // Вісник ТНЕУ. – 2015. – №1. – С. 33-41.
48. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: [підручник] / М. Ф. Огійчук, Л. О. Сколотій, М. І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. – 7-ме вид., перероб. і допов. – К.: Алерта, 2016. – 1040 с.
49. Шара Є. Ю. Фінансовий облік І: [навч. посіб.] / Є. Ю. Шара, І. Є. Соколовська-Гонтаренко; Держ. фіскальна служба України, Нац. ун-т Держ. податкової служби України. – К.: Центр учб. літ., 2016. – 336 с.
50. Шевченко А. Проблеми переходу вітчизняних підприємств на міжнародні стандарти фінансової звітності [Електронний ресурс] / А. Шевченко // Відкрита Міжнародна Інтернет конференція «МСФЗ: дослідження, наука, практика, імплементація». – Режим доступу: <http://konf.amsfo.com.ua/problems-perexodu-vitchiznyanix-pidpriyemstv-na-mizhнародni-standarti-finansovo%dl%97-zvitnosti/> – Назва з екрану.
51. Язлюк Б. О. Організація обліку витрат операційної діяльності в умовах комплексної автоматизації / Б. О. Язлюк, В. В. Волошина// Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2016. – С. 118-121.
52. Яценко В. М. Внутрішній контроль на підприємствах України: проблеми розвитку та шляхи їх вирішення // Фінанси, бухгалтерський облік і аудит. – 2016. – Вип. 22. – С. 75.